

PASSEND ONDERWIJS VOOR ELKE ZIEKE LEERLING

Het leven van een kind kan ingrijpend veranderen na de constatering van een chronische ziekte: naast lichamelijke klachten kunnen ook angst en onzekerheid over de toekomst het dagelijks functioneren in het onderwijs sterk beïnvloeden. Soms slagen kinderen en hun ouders samen met de school er niet in om alle problemen zelf het hoofd te bieden. In die

Ziezon
landelijk netwerk ziek zijn & onderwijs
www.ziezon.nl

gevallen kunnen de consultants onderwijsondersteuning zieke leerlingen uitkomst bieden. Deze consultants bieden niet alleen 'onderwijs op maat', maar geven ook inzicht in het ziektebeeld en de herstelperiode.

Door: Eddy Dirkmaat, Bianca Vlaar en Miek Hoogbergen

Chronisch ziek is een verzamelnaam voor verschillende ziektes. Kenmerkend is dat de ziekte een aantal maanden duurt of dat het kind er regelmatig last van heeft. Een ziekte is langdurig of chronisch als die met bestaande kennis of methoden moeilijk te genezen is. Onder chronische ziekten vallen bijvoorbeeld: astma, chronische bronchitis, diabetes, nierziekten, (ex)kanker, hartafwijkingen, jeugdreuma en eetstoornissen. Basisscholen hebben een inspanningsverplichting voor het onderwijs aan chronisch zieke leerlingen. De school is zelf verantwoordelijk voor het onderwijs aan zieke leerlingen. Dat is in de Wet Ondersteuning Onderwijs aan Zieke Leerlingen vastgelegd:

'Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat leerlingen in verband met ziekte thuis verblijven dan wel zijn opgenomen in een ziekenhuis, op adequate wijze voldoende onderwijs kunnen genieten.'

Zorgen dat zieke kinderen niet vastlopen in het onderwijs is een van de taken van de basisschool, die daarbij een beroep kan doen op de consultant onderwijs ondersteuning zieke leerlingen.

HET LANDELIJK NETWERK VOOR ZIEK ZIJN EN ONDERWIJS

De consultants onderwijsondersteuning zieke leerlingen werken verspreid over het hele land. De meer dan 120 consultants zijn werkzaam bij vijftien verschillende onderwijsadviesbureaus en bij zeven educatieve voorzieningen verbonden aan de universitair medische centra in Nederland, die ieder in hun eigen regio kinderen begeleiden. Dat kan in een universitair medisch centrum zijn, een streek ziekenhuis of gewoon thuis. Alle consultants participeren in Ziezon, het landelijk netwerk voor ziek zijn en onderwijs. Sinds kort heeft Ziezon een nieuwe website (www.ziezon.nl) waarmee de organisatie zich nog beter kan profileren als landelijk, professioneel kenniscentrum en informatiepunt voor ziek zijn en onderwijs. Op de website kunnen de doelgroepen kinderen, jongeren, ouders, leraren en andere professionals terecht voor informatie over ziektebeelden en algemene tips met betrekking tot het onderwijs voor chronisch zieke leerlingen. Ook staan er een databank

en een adresgids voor consultants die zieke leerlingen ondersteunen op de site. Daarnaast vind je er videofragmenten.

BIJ DE LES MET KLASSECONTACT

Inmiddels kunnen chronisch zieke kinderen ook op afstand lessen op school volgen. Het project KlasseContact, dat wordt gesubsidieerd door het Mooiste Contact Fonds van KPN, maakt het sinds mei 2008 mogelijk dat er rechtstreeks contact is tussen de zieke leerling en zijn of haar groep. Alle kinderen die begeleid worden door een consultant kunnen in aanmerking komen voor een plaatsing van KlasseContact.

In de afgelopen jaren zijn er bij meer dan 750 chronisch zieke leerlingen laptops geïnstalleerd waarmee contact kan worden gemaakt, via een digibeter of webchair, met medeleerlingen en docenten in de klas.

Gemiddeld kunnen per jaar zo'n 250 zieke kinderen deelnemen aan KlasseContact. Het aantal plaatsingen wordt binnenkort uitgebreid naar 1000 op jaarbasis.

Ouders en docenten ervaren de positieve gevolgen van het hersteld contact tussen het zieke kind en zijn of haar sociale omgeving. Zo raken zij minder snel achterop met de lesstof en – minstens zo belangrijk – blijven zij in contact met hun leerkracht, klasgenoten en vrienden. Online klassikaal videoles doet wonderen!

ONDERWIJSONDERSTEUNING ZIEKE LEERLINGEN

Bij ABC Onderwijsadviseurs, het onderwijsadviesbureau van Amsterdam, doen jaarlijks zo'n 120 scholen (ook VO) een beroep op de Consultants Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen. Zij vormen een verbindende schakel tussen school, thuis en ziekenhuis en stellen de leerling daarin centraal. De organisatie streeft ernaar het leven van een zieke leerling zo normaal mogelijk te laten verlopen. Onderwijs speelt niet alleen een grote rol in de belevingswereld van kinderen, maar is ook cruciaal voor de verdere toekomst van leerlingen.

De consultants verzorgen lessen in niet-academische ziekenhuizen, maar zijn ook regelmatig te vinden op scholen om adviezen te geven aan leerkrachten en intern begeleiders. Zij wijzen op het belang van het bijhouden van het leerlingdossier en het verspreiden van die kennis onder de direct betrokkenen rond de zieke leerling.

Daarnaast geven zij voorlichting over het ziektebeeld en wordt bekeken wat dit betekent voor de onderwijspraktijk. Soms is er behoefte aan een begeleidingstraject door een consultant en in enkele gevallen ook aan ambulante begeleiding of een overstap naar het speciaal onderwijs. De consultants streven echter naar continuïteit in het onderwijstraject voor de leerling en met de juiste ondersteuning passend bij de ziekte, lukt dat.

EEN PRAKTIJKVOORBEELD: EEN LEERLING UIT GROEP 3 MET ASTMA

Een intern begeleider belt met de vraag wat te doen voor een leerling uit groep 3 met astma. De jongen verzuimt veel en ziet er niet fit uit, maar presteert naar behoren. Welke hulp kan Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen bieden?

In eerste instantie komen er bij de Consulent Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen (COZL) veel vragen over deze leerling op. Hoe vaak verzuimt hij? Wat is de reden van het verzuim? Is dat op bepaalde dagen of meer algemeen? Is hij ook moe? Is hij onder behandeling bij een specialist? Gebruikt hij medicijnen? Gebruikt hij ze ook goed? Ben je bekend met de bijwerkingen van de medicijnen? Moet hij ook medicijnen op school gebruiken? Zijn hierover goede afspraken gemaakt? Hoe is het contact tussen de leerkracht en ouders? Zorgen de ouders voor een goede overdracht en /of verzuimmelding naar school toe?

Omdat de ib'er niet alle vragen kan beantwoorden stelt de consulent een gesprek voor met de ouders op school. Zo kunnen zij en de leerkracht meer duidelijkheid krijgen over het ziek zijn van de leerling en ook kijken naar wat een mogelijke oplossing kan zijn voor het vele verzuim. Omdat het contact tussen ouders en school stroef verloopt en omdat er vanuit school veel vragen blijken te zijn stelt de COZL voor om bij dit gesprek aanwezig te zijn. Hij of zij adviseert de ib'er deze leerling op te laten roepen door de schoolarts.

Tijdens het gesprek met de ib'er, de leerkracht en ouders, geeft de COZL meer informatie over het omgaan met astma op school. Als er medicijnen op school moeten worden gebruikt is het van belang dat er een protocol medicijnverstrekking wordt opgesteld, zodat leerkrachten precies weten welke medicijnen er wanneer moeten worden gegeven en wie hiervoor de verantwoordelijkheid draagt. Ook wordt er gezocht naar een rustplek op school waar de leerling zich even kan terugtrekken als hij daar behoefte aan heeft. Op deze manier wordt het mogelijk dat de leerling regelmatig op school komt. Hij kan daardoor ook weer een gezond contact met leeftijdsgenoten opbouwen. Gezamenlijk worden er afspraken gemaakt over de acties die de ouders ondernemen en die door de school worden gedaan.

Na 1 of 2 weken neemt de COZL weer contact op met de ib'er om te evalueren hoe het gaat met de leerling op school en of de afspraken werkbaar zijn. Indien nodig worden de afspraken aangepast en geeft de consulent aanvullende informatie.

PASSEND ONDERWIJS IN DE TOEKOMST

Nog niet iedere basisschool is bekend met de zorg voor de kwetsbare groep chronisch zieke kinderen in de klas. Ook straks in de nieuwe situatie van passend onderwijs is het belangrijk dat de consulenten onderwijsondersteuning zieke leerlingen helder op het netvlies staan van alle samenwerkingsverbanden. In het kader van passend onderwijs blijft de onderwijsondersteuning van zieke leerlingen behouden. Deze door het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen gesubsidieerde voorziening is voor de toekomst gewaarborgd. Chronisch zieke kinderen krijgen onder Passend Onderwijs het maatwerk dat zij nodig hebben en de consulenten onderwijsondersteuning zieke leerlingen kunnen hun werk voortzetten. Een en ander krijgt nader vorm in overleg met de samenwerkingsverbanden. Expertise, samenwerking en verbindingen leggen zijn sleutelwoorden om dit te realiseren.

Eddy Dirkmaat en Bianca Vlaar zijn Consulenten Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen bij ABC Onderwijsadviseurs in Amsterdam (www.hetabc.nl/ozl).

Miek Hoogbergen is Netwerkmanager bij Ziezon (www.ziezon.nl).